

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

Promoting of Creative Tourism Based on Community Participation in Surin Province

โชคดี คู่ทวีกุล¹
ชาวลีย์ ณ ถลาง²

Chokdee Kuthaweekul
Chawalee Na Thalang

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) และองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 22 คน จากภาคีรัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ ภาคชุมชน และนักวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) จังหวัดสุรินทร์ มีความโดดเด่น 6 ด้าน ได้แก่ 1.1) แหล่งท่องเที่ยว 1.2) ที่พักแรม 1.3) สิ่งอำนวยความสะดวก 1.4) กิจกรรมการท่องเที่ยว 1.5) บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว 1.6) ความเป็นมิตร

¹นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ติดต่อได้ที่: pu.chokdee@gmail.com

²PhD Candidate, Doctor of Philosophy Program in Tourism and Hotel Management, College of Management, University of Phayao, e-mail: pu.chokdee@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ติดต่อได้ที่: chawalee.na@up.ac.th

²Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Tourism and Hotel Management, College of Management, University of Phayao, e-mail: chawalee.na@up.ac.th

ของคนในชุมชน องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ควรปรับปรุง 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 1.2) บริการเสริมทางการท่องเที่ยว 1.3) ความพร้อมในการจัดนำเที่ยว 1.4) นโยบายของภาครัฐ องค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดสุรินทร์มีชุมชนหลายแห่งที่มีศักยภาพรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเต็มใจให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์อันน่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนร่วมประชุมเพื่อเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยแบ่งความรับผิดชอบตามความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละครอบครัว กำหนดสัดส่วนในการแบ่งผลประโยชน์ บันทึกสถิตินักท่องเที่ยว บันทึกรายรับรายจ่าย และประชุมเพื่อแก้ปัญหาล้างจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ชุมชน 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน เสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ จำนวน 14 กลยุทธ์ โดยมีองค์ความรู้ใหม่เป็น SMART Model ประกอบด้วย S (Synergy) การผนึกกำลังกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน M (Marketing) การตลาดแบบบูรณาการ A (Activity) กิจกรรมการท่องเที่ยว R (Resource) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และ T (Training) การฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดสุรินทร์

Abstract

This research article aimed to 1) study the components of tourism (10A's) and the component of creative tourism destination management, 2) study the community participation process in promoting creative tourism, and 3) present guidelines for promoting creative tourism based on community participation in Surin Province. This qualitative research used in-depth interviews with 22 key informants from the government sector, private sector/entrepreneur, community sector, and academic sector. This article analyzes the data by examining the triangular data and SWOT Analysis, TOWS Matrix.

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

The results found that 1) the tourism components (10A's) in Surin Province are outstanding in six elements: attraction, accommodation, amenity, activity, atmosphere, and amiability, and four elements of tourism improvement: accessibility, ancillary, availability, and authority. As a component of creative tourism destination management, Surin Province has many communities with the potential to support creative tourism activities. Communities are willing to cooperate in organizing various tourism activities, which can create impressive tourist experiences. 2) Community participation involves holding meetings to propose tourism activities, dividing responsibilities based on the expertise and resources available in each family, determining the proportion of profit sharing, recording tourist statistics, recording income and expenses, and holding meetings to report problems after organizing activities. The community receives assistance and advice from relevant agencies. 3) Guidelines for promoting creative tourism based on community participation: Propose guidelines for SO strategies, WO strategies, ST strategies, WT strategies, and 14 strategies. The SMART Model is a new way of thinking about things. It includes S (Synergy), which means that the public, private, and community sectors should work together; M (Marketing), which means that marketing and communication should be integrated; A (Activity), which means tourism activities; R (Resource), which means tourism staff; and T (Training), which means training for tourism staff.

Keywords: Creative Tourism, Community Participation, Tourism Promotion Surin Province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่มีบทบาทมากขึ้นในสังคมโลก และปัจจุบันได้เริ่มขยายไปสู่สังคมท้องถิ่น สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางทั่วโลกจำนวน 1.8 พันล้านคน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ, 2561: 8) จึงนับว่าเป็นโอกาสดีของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในการพัฒนาให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยการนำเสนอสินค้าและบริการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ประเทศไทยมีศักยภาพ มีความหลากหลาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำมาส่งเสริมพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพและสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดนักท่องเที่ยวยุคใหม่ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีแผนย่อยของแผนแม่บทในประเด็นการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 1)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมเพื่อไปชม ถ่ายรูป ซื้อสินค้าของที่ระลึก สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นการต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความจดจำ ประทับใจ และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ที่ได้ท่องเที่ยว ดังคำกล่าวขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ว่า “เรียนรู้ ดูของจริง ลงมือทำ” โดยนักท่องเที่ยวต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร่วมทำงานฝีมือ ทำอาหาร ทำงานศิลปะท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะทำให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาอยู่ในชุมชนนานขึ้น มีโอกาสซึมซับวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของชุมชน เกิดการใช้จ่ายในชุมชนมากขึ้น เป็นการเพิ่มและกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่ และสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวเริ่มมีการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) หรือ ความสนใจเฉพาะ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ หลิกเลี้ยง การท่องเที่ยวในลักษณะกลุ่มใหญ่ เน้นการท่องเที่ยวเมืองรอง สนใจการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในระหว่างการท่องเที่ยวมากขึ้น (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2559: 11)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ต้องมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยว หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางเข้ามาในพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเยี่ยมชมทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือเพื่อทำกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ 1) Attractions หมายถึง ชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์มีความน่าสนใจ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปเที่ยวชม โดยจะแบ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) Accessibility หมายถึง การเดินทางไปยังเมืองปลายทาง และการเดินทางเข้าถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงได้สะดวก โดยเส้นทางรถ ทางอากาศ ทางน้ำ หรือทางรถไฟ 3) Accommodation หมายถึง สถานที่พักแรมในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย และมีให้เลือกหลากหลายตามความต้องการของนักท่องเที่ยว 4) Activities หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมเหล่านั้นในแหล่งท่องเที่ยวได้ 5) Atmosphere หมายถึง บรรยากาศทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความสะอาด ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 6) Availability หมายถึง มีบริษัทนำเที่ยวบรรจุแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนลงในรายการท่องเที่ยวของบริษัท และมีการนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังชุมชน 7) Amiability หมายถึง คนในท้องถิ่นมีความเป็นมิตรและเต็มใจให้บริการนักท่องเที่ยว 8) Amenities หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร การแสดงโชว์ ระบบโทรคมนาคม แหล่งท่องเที่ยวตามคำคืน 9) Ancillaries หมายถึง บริการเสริมอื่น ๆ เพื่อความสะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงพยาบาล รถเช่า ร้านนวดแผนไทย บริการสปา และ 10) Authority หมายถึง นโยบายภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความพร้อมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (เสรีวงษ์มณฑา, 2565: 10)

แหล่งท่องเที่ยวจะมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ต้องมีองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง วิธีการและหลักการของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างคุณค่าจากประสบการณ์ โดยเน้นการสร้างสมดุลของนักท่องเที่ยวและเจ้าของทรัพยากร ได้แก่ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ความโดดเด่นของทรัพยากร 2) การมีส่วนร่วมของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว และ 3) ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่จะได้รับ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560: 38) การบริหารจัดการท่องเที่ยว

โดยชุมชน จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ความต้องการของภาครัฐที่ต้องการให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การรับผลประโยชน์ และ 4) การประเมินผล (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552: 95)

จังหวัดสุรินทร์เป็น 1 ใน 55 เมืองรอง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีประวัติศาสตร์อันยาวนานมากกว่า 2,500 ปี นับตั้งแต่ยุคสมัยที่ขอมเรืองอำนาจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมขอม มีหมู่บ้านชาวภูเก็เลี้ยงช้างที่ใหญ่ที่สุดในโลก หมู่บ้านชาวภูเก็ที่เชื่อถือในพิธีกรรม หมู่บ้านวัฒนธรรมกันตรึม หมู่บ้านทอผ้าไหมที่สามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดได้เพียงแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว อีกทั้งแผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานจังหวัดสุรินทร์, 2565: 56-57) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสุรินทร์ให้เป็น “เมืองเกษตรอินทรีย์ ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน ท่องเที่ยววิถีชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” โดยด้านการท่องเที่ยวจะเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ยกกระดับผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เพิ่มขึ้นและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อม เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับคนในชุมชนและนำไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวจุดหมายปลายทางหลักของจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) และองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการเลือกแบบเจาะจงซึ่งต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญและทำงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่วิจัย จำนวน 22 คน ได้แก่ ภาครัฐ 4 คน ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสุรินทร์ และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท. 2) ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ 5 คน ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก และธุรกิจคมนาคมขนส่ง ภาคชุมชน 10 คน ประกอบด้วยประชาชนในอำเภอเมือง อำเภอท่าตูม อำเภอสำโรงทาบ และอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวได้) และนักวิชาการ 3 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการตลาด อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมในจังหวัดสุรินทร์ และนักวิชาการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์

2. เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ โดยคำถามจะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) องค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นและได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษา และความครอบคลุม แล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูล มีการบันทึกเสียงและการจดบันทึก เพื่อประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) และองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในจังหวัดสุรินทร์

1.1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยว ที่พักร่ม สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว และความเป็นมิตรของคนในชุมชน สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บริการเสริมทางการท่องเที่ยว ความพร้อมในการจัดนำเที่ยว และนโยบายของภาครัฐ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์ คือวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ดั้งเดิม (ชาวภูยกูย) ที่มีการดำเนินชีวิตควบคู่กับการเลี้ยงช้างที่เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัว หัตถกรรมเกี่ยวกับการทอผ้าไหม การร้อยส้อยประเพณี ควรได้รับการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้านอาหารพื้นถิ่นควรส่งเสริมให้มีจำหน่ายในตลาดสดหรือร้านอาหารทั่วไปในจังหวัด ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและเนื้อวัวสุรินทร์วัวกิว

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) พบว่า ยานพาหนะที่ให้บริการเพื่อเข้าถึงจังหวัดสุรินทร์มีหลากหลาย แต่ยังพบปัญหาว่าไม่มีรถสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงสำหรับนักท่องเที่ยวแบ็คแพ็ค ถนนหนทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย บางแห่งยังไม่มีป้ายบอกทางและป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ควรมี

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ป้ายบอกทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปรับปรุงป้ายเก่าที่ชำรุดและเพิ่มป้ายใหม่ เพิ่มไฟส่องสว่างให้มากขึ้น พิจารณาความเป็นไปได้ในการก่อสร้างท่าอากาศยานสุรินทร์ เนื่องจากปัจจุบันผู้โดยสารต้องเดินทางไปใช้บริการที่ท่าอากาศยานบุรีรัมย์ซึ่งเป็นท่าอากาศยานที่อยู่ใกล้เคียง

3. ด้านที่พักแรม (Accommodation) พบว่า ที่พักแรมโดยทั่วไปในจังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาท่องเที่ยวปกติ ทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และโฮมสเตย์ในชุมชนท่องเที่ยวต่าง ๆ สะดวกสบายและมีความปลอดภัย แต่โฮมสเตย์จะมีข้อจำกัดของความสะอาดสบายอยู่บ้างเนื่องจากการพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้าน ไม่มีที่จอดรถเพียงพอ โรงแรมขนาดเล็กควรมีการปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อดึงดูดให้คนต้องการเข้าพัก

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านอาหาร บางแห่งต้องการให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้ ส่วนห้องน้ำที่มีอยู่ควรเอาใจใส่เรื่องความสะอาด ร้านขายของฝากของที่ระลึกควรเป็นร้านที่รวมสินค้าทุกชนิดไว้ที่ร้านเดียวกันทั้งสินค้าโอท็อป ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาหารพื้นถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้า ร้านอาหารที่มีให้บริการสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพียงกลุ่มเล็ก ควรจะมีร้านอาหารให้บริการเพิ่มเติมมากขึ้น

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) พบว่า แต่ละชุมชนมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมในชุมชนได้ แต่จะต้องเตรียมผลิตภัณฑ์บางอย่างไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เวลาในการทำกิจกรรมสั้นลง เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจจะมีเวลาไม่เพียงพอที่จะร่วมทำกิจกรรมทั้งหมด เช่น ทดลองทำอาหารพื้นถิ่น ทำผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม ทำผลิตภัณฑ์จากช้าง ทดลองทอผ้าไหม หรือจะต้องติดต่อชุมชนมาก่อนเพื่อจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ไว้ล่วงหน้า

6. ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary) พบว่า มีบริการเสริมให้บริการอยู่บ้าง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หมอนวดแผนไทยแต่จะไม่มีร้านเป็นกิจจะลักษณะ บางสิ่งมีให้บริการในแหล่งชุมชนหรือในเมืองเท่านั้น เช่น สถานีบริการน้ำมัน ตู้เบิกถอนเงินสด ร้านสะดวกซื้อ บริการรถเช่า ซึ่งบางแหล่งท่องเที่ยวต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนจากรายานเพื่อไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวบนเที่ยวชมชุมชน ส่งเสริมให้มีร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารพื้นถิ่นในชุมชน บางพื้นที่ต้องเพิ่มเสาธงสัญญาณโทรศัพท์ช่วงเทศกาลเนื่องจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตจะใช้งานได้ไม่ดีเท่าที่ควร

7. ด้านบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว (Atmosphere) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบได้รับการดูแลรักษาความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปลูกป่าเพิ่มเติม รมรงค์แยกประเภทขยะในชุมชน ใช้บรรจุกฎบัตรธรรมชาติ มีการอนุรักษ์สถานที่ในธรรมชาติให้คงอยู่ ควรตกแต่งสถานที่ด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหรือสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน บางจุดควรเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนให้มากขึ้น ส่วนปัญหาที่ต้องแก้ไขคือสุนัขตามชุมชนมักจะไล่เห่าคนแปลกหน้าเนื่องจากชุมชนไม่มีรั้วรอบขอบชิด สุนัขสามารถเล็ดลอดออกจากบ้านมาอยู่ตามถนนในชุมชน ดังนั้นนักท่องเที่ยวอาจจะต้องหลีกเลี่ยงการสัญจรผ่านบ้านที่มีสุนัขหรือระมัดระวังตนเองให้มากขึ้น

8. ด้านความพร้อมในการจัดนำเที่ยว (Availability) พบว่า มีการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนจากบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดบ้างแต่ไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นกลุ่มศึกษางานของหน่วยงานต่าง ๆ จึงควรส่งเสริมให้มีรายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับเทศกาลและประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงเวลานั้น และควรกำหนดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมปฏิบัติให้ชัดเจน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการเข้ามาชมเพียงอย่างเดียวเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

9. ด้านความเป็นมิตรของคนในชุมชน (Amiability) พบว่า คนในชุมชนยินดีและมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว บางชุมชนได้รับการอบรมโครงการเจ้าบ้านที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยินดีร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและยินดีให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเสน่ห์ของชุมชนที่จะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ควรอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ทุกชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวในอนาคต แต่บางครั้งต้องมุ่งเน้นให้ชาวบ้านทุกพื้นที่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ควรเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์กับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง

10. ด้านนโยบายของภาครัฐ (Authority) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อ offline เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ และสื่อ online เช่น เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัด FAM Trip (Familiarization Trip) ให้ตัวแทนการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงร่วมเดินทางด้วย เพื่อสนับสนุนให้บริษัทนำเที่ยวเสนอขายรายการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ ควรสนับสนุนให้แต่ละชุมชนทำแผนที่ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

หรือจัดทำ QR Code แล้วเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เช่น นำคนที่มิชื่อเสียงมาเป็นพรีเซ็นเตอร์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ไปนอกจังหวัดหรือนอกภูมิภาคเพื่อให้นักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่นเดินทางมา

1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีชุมชนหลายแห่งที่มีศักยภาพรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเต็มใจให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์อันน่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ความโดดเด่นของทรัพยากร พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีชุมชนที่มีความโดดเด่น คือ ชุมชนบ้านหนองบัว อำเภอท่าตูม เป็นชุมชนชาวกูยที่เชี่ยวชาญในการคล้องช้างมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันหลายครอบครัวเลี้ยงช้างไว้รวมกับสมาชิกในครอบครัว มีความผูกพันกับช้าง ดังนั้น ประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม จึงมีช้างมาเกี่ยวข้องในทุกกิจกรรม นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น ตักบาตรร่วมกับช้าง นั่งช้างชมธรรมชาติ พาช้างอาบน้ำ เทียวชมสุสานช้าง ทำกระดาด และกระถางต้นไม้จากมูลช้าง ทำผลิตภัณฑ์จากหางช้าง ชุมชนบ้านสวาย อำเภอเมือง มีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าไหม นักท่องเที่ยวสามารถทดลองมัดหมี่ ทอผ้า นมัสการพระดินปืนพันปี เก็บผักมาประกอบอาหาร ชุมชนบ้านเทนมีย์ อำเภอเมือง ทำอาหารพื้นถิ่นขนมโบราณ ทำเข็มกลัดจากเศษผ้าไหม ทำผ้ามัดย้อม มัดหมี่ ชุมชนบ้านดงมัน อำเภอเมือง หมู่บ้านวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน สามารถเรียนรู้เพลงกันตรึม เรือมอันเร ชุมชนบ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบ เรียนรู้วัฒนธรรมชาวกูย แต่งกายชุดพื้นเมือง ย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องเงิน อำเภอเขวาสินรินทร์ เรียนรู้การทำเครื่องเงิน ร้อยสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่แล้ว สามารถนำมาต่อยอดเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้

2. การมีส่วนร่วมของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยประชุมชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ทุกคนแต่งกายชุดพื้นเมืองเข้าร่วมการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว คนในชุมชนยินดีต้อนรับและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว และการกระทำของนักท่องเที่ยวจะต้อง

ไม่ทำลายอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมจะสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของแก่ชุมชน ดังนั้น ชุมชนจะเกิดความรัก ห่วงแหน และช่วยกันดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม

3. ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่จะได้รับ พบว่า นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การทำอาหารพื้นถิ่น ทำขนมก๊ัดจากเศษผ้าไหม ทำสบู่รังไหม ทำกระดาดจากมูลช้าง เครื่องประดับจากหางช้าง ได้เรียนรู้และทดลองการแสดงกันตรึม โดยผลิตภัณฑ์บางอย่าง นักท่องเที่ยวสามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ ซึ่งการท่องเที่ยวได้เน้นประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการจดจำและความทรงจำอันน่าประทับใจ

2. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์

ผลศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยชุมชนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในชุมชนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยแบ่งความรับผิดชอบตามความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละครอบครัว กำหนดสัดส่วนในการแบ่งผลประโยชน์แก่ทุกคน บันทึกสถิตินักท่องเที่ยว บันทึกรายรับรายจ่ายในแต่ละครั้ง และร่วมประชุมเพื่อแจ้งความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ชุมชน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน พบว่า ชุมชนได้ร่วมประชุมกันเพื่อเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และได้กระจายความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกในชุมชนตามความเชี่ยวชาญ ความถนัด หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละครอบครัว ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ ข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ ในการให้บริการนักท่องเที่ยว แต่ถ้าหากสิ่งใดเกินความสามารถของชุมชนที่จะการดำเนินการ ชุมชนจะประสานขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งการที่เจ้าของทรัพยากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทุกภาคส่วนจะได้รับข้อมูลที่แท้จริงและถูกต้องเนื่องจากความต้องการต่าง ๆ ได้มาจากชุมชนโดยตรง

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

2. การดำเนินงาน พบว่า ชุมชนช่วยกันกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา แล้วมอบหมายให้แต่ละครอบครัวร่วมกันปฏิบัติ ซึ่งทุกคนในชุมชนเต็มใจนำทรัพยากรที่มีในครอบครัวมาร่วมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว หากใครไม่มีทรัพยากรในครอบครัว ต่างก็จะมาร่วมลงแรงทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยทุกกิจกรรมชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น หรือบางกิจกรรมก็ต้องขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยเหลือ

3. การรับผลประโยชน์ พบว่า ชุมชนร่วมกันกำหนดพื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวใดที่เป็นของส่วนรวม ทุกคนในชุมชนสามารถใช้ร่วมกันได้และต้องช่วยกันดูแลรักษา สร้างความรู้สึกรักในการเป็นเจ้าของ สร้างความตระหนัก และปลูกฝังจิตสำนึกให้ชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรเหล่านั้น จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อบริหารจัดการรายได้ โดยกำหนดสัดส่วนการแบ่งผลประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังร่วมรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาตพันธุ์ เพื่อคงไว้ซึ่งความน่าสนใจ น่าศึกษาเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

4. การประเมินผล พบว่า ชุมชนได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจดบันทึกสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม ทำบันทึกรายรับรายจ่ายในแต่ละครั้ง หลังจากจบกิจกรรมแล้ว ชุมชนได้ร่วมประชุมกันถึงความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น โดยหากพบปัญหาจะเสนอแนวทางแก้ไขและวางแผนป้องกันมิให้เกิดปัญหานั้นอีก บางครั้งอาจจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประเมินผลหรือให้คำแนะนำข้อชี้แนะต่าง ๆ

3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix นำเสนอดังตารางที่ 1-5 ดังนี้

ตารางที่ 1: การวิเคราะห์ SWOT Analysis การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งศิลปวัฒนธรรม อารยธรรมขอม ท่องเที่ยววิถีชุมชน ธรรมชาติ 2. มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตของคนกับช้างที่มีชื่อเสียงระดับโลก 3. เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงจนได้รับการขนานนามว่าสุรินทร์เมืองผ้าไหม ร้อยสีพันลาย 4. มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวและมีข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียง 5. มีเนื้อสุรินทร์วากิวที่มีคุณภาพดีในระดับโลกจัดเป็นอันดับ 2 รองจากญี่ปุ่นวากิว 6. มีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ศูนย์กลางการค้าชายแดนของอีสานใต้และเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ 7. ที่พักแรมมีหลากหลายประเภทและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว 8. ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นมิตร และมีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว และบางคนสามารถสื่อสารภาษาเขมรได้	1. ไม่มีรถสาธารณะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง 2. แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ได้รับการพัฒนาและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้หลังจากการระบาดของโรคโควิด-19 ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม 3. แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ที่มีอยู่เกิดการชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ 4. บุคลากรทางการท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติได้ 5. บริการเสริมทางการท่องเที่ยวยังมีไม่เพียงพอ เช่น ชุมชนต้องการจักรยานไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวปั่นชมหมู่บ้าน 6. ชุมชนหรือสถานที่ท่องเที่ยวมีพื้นที่คับแคบ ไม่เอื้ออำนวยในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. รัฐบาลให้ความสำคัญด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการลงทุนในระบบสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น 2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป มุ่งเน้นค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยตนเอง และสนใจการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น 3. รัฐบาลส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย เน้นการจำหน่ายข้าวหอมมะลิสุรินทร์ และส่งเสริมการพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อสุรินทร์วากิว 4. กระแสการบริโภคสินค้าเพื่อสุขภาพและปลอดภัยมีเพิ่มขึ้น 5. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์มากขึ้นเนื่องจากมีชายแดนติดกันและมีด่านตรวจคนเข้าเมืองให้บริการ 6. มีโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ (พ.ศ. 2566-2570)	1. ความผันผวนของระบบเศรษฐกิจโลก การสู้รบกันในประเทศ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง 2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรได้ 3. ความไม่ต่อเนื่องในการทำงานเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล 4. มีการแข่งขันทางการท่องเที่ยวจากจังหวัดหรือประเทศใกล้เคียง 5. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 6. โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไป โลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ 7. รัฐบาลมีงบประมาณจำกัด จึงต้องเลือกส่งเสริมชุมชนที่มีศักยภาพก่อน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งอารยธรรมขอม ชุมชนชาติพันธุ์ วิถีชีวิตคันทับช้าง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผู้คนเป็นมิตร จุดอ่อน ได้แก่ รถสาธารณะที่ไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ได้รับการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง บุคลากรทางการท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ โอกาส ได้แก่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป รัฐบาลส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ แผนพัฒนาจังหวัดมีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน อุปสรรค ได้แก่ ความผันผวนของเศรษฐกิจ การสู้รบในต่างประเทศ การเกิดภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่

ตารางที่ 2: การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงรุก (SO)

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)		แนวทางการดำเนินการ
SO1	พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพของชุมชน พัฒนาระบบสาธารณูปโภค ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ประเพณี และอาหารท้องถิ่น
SO2	พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เรื่องผ้าไหมสุรินทร์ในชุมชนผ้าไหม	ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้ผ้าไหมในแต่ละอำเภอ
SO3	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์และอาหารสุขภาพ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและเนื้อสุรินทร์วากิว ซึ่งเป็นสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัด	พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยววิถีเกษตรสุขภาพ และเพิ่มเติมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
SO4	ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวกัมพูชาหรือนักท่องเที่ยวชาติอื่น ๆ ที่สนใจท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน	ปฏิบัติตามแผนการตลาดไปสู่นักท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านและนักท่องเที่ยวชาวยุโรป

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงรุก มีแนวทางดำเนินการ ได้แก่ ศึกษาศักยภาพและทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ละชุมชน แล้วนำไปออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อทำการสื่อสารการตลาดไปสู่นักท่องเที่ยวต่างชาติ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 3: การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)		แนวทางการดำเนินการ
WO1	เพิ่มจำนวนรถสาธารณะเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	บริหารจัดการระบบขนส่งสาธารณะในจังหวัดให้มีความเชื่อมโยงกัน สะดวก ปลอดภัยและเพียงพอต่อความต้องการ
WO2	พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเดิมและเพิ่มเติมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจและน่าจดจำ	พัฒนา พันฟู ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นให้เป็นที่ยู่งัก
WO3	แจ้งความประสงค์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	พัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
WO4	จัดอบรมระยะสั้นในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยวหรือชาวบ้านในชุมชนท่องเที่ยว	ปลูกฝังความมีจิตบริการ ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการต้อนรับแก่บุคลากร

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงแก้ไข มีแนวทางดำเนินการ ได้แก่ ควรบริหารจัดการระบบขนส่งสาธารณะในจังหวัดให้เชื่อมโยงกัน พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ และฝึกอบรมการต้อนรับผู้มาเยือนให้แก่บุคลากรการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4: การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)		แนวทางการดำเนินการ
ST1	ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น	เน้นการทำการตลาดไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศ
ST2	ร่วมมือกับจังหวัดใกล้เคียงนำเสนอทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันแล้วขายเป็นแพคเกจนำเที่ยว	สำรวจ พื้นฟู ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อนำมาพิจารณาความเป็นไปได้แล้วเสนอแก่นักท่องเที่ยว
ST3	ออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเกษียณอายุเพื่อดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว	ศึกษาความต้องการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเกษียณอายุ เพื่อส่งเสริมให้สุรินทร์เป็นเมืองปลายทางการท่องเที่ยว
ST4	ประชาสัมพันธ์ให้ที่พักแรมต้องได้รับรองมาตรฐาน SHA และเข้มงวดในการปฏิบัติตามข้อกำหนดในการรักษาสุขอนามัยของผู้ใช้บริการ	ให้ความร่วมมือกันในการนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งในการตกแต่งที่พักแรม หรือนำมาวางขายในร้านขายของที่ระลึกของโรงแรมในราคายุติธรรม

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงป้องกัน มีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่ ทำการตลาดไปสู่นักท่องเที่ยวในประเทศ ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอแพคเกจนำเที่ยวนักท่องเที่ยว และนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมาตกแต่งที่พักแรม

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 5: การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

กลยุทธ์เชิงรับ (WT)		แนวทางการดำเนินการ
WT1	สร้างพันธมิตรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน	ศึกษาความเป็นไปได้ของเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจังหวัดใกล้เคียง
WT2	อบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้เตรียมพร้อมบริการแก่นักท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต	ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนา บุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีจิตบริการ และมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ TOWS Matrix และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ด้านกลยุทธ์เชิงป้องกัน มีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่ ศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจังหวัดใกล้เคียง และฝึกอบรมบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีความโดดเด่น 6 ด้าน ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว 2) ที่พักแรม 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว 5) บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว และ 6) ความเป็นมิตรของคนในชุมชน และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ควรปรับปรุง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) บริการเสริมทางการท่องเที่ยว 3) ความพร้อมในการจัดนำเที่ยว และ 4) นโยบายของภาครัฐ อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์ คือวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ดั้งเดิม (ชาวกูย) ที่มีการดำเนินชีวิตควบคู่กับการเลี้ยงช้างที่เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัว ทัศนกรรมการเกี่ยวกับการทอผ้าไหม การร้อยสร้อยประเทืองควรได้รับการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้านอาหารพื้นถิ่นควรส่งเสริมให้มีจำหน่ายในตลาดสดหรือร้านอาหารทั่วไปในจังหวัด

ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและเนื้อวัวสุรินทร์วากิว สอดคล้องกับขีดชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล (2562: 1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยววัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต พบว่า แรงจูงใจเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย แรงจูงใจเพื่อการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ การสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น

2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ยานพาหนะที่ให้บริการเพื่อเข้าถึงจังหวัดสุรินทร์มีหลากหลาย แต่ยังพบปัญหาว่าไม่มีรถสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงสำหรับนักท่องเที่ยวแบ็คแพ็ค ถนนหนทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย บางแห่งยังไม่มีป้ายบอกทางและป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ควรมีป้ายบอกทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปรับปรุงป้ายเก่าที่ชำรุดและเพิ่มป้ายใหม่ เพิ่มไฟส่องสว่างให้มากขึ้น พิจารณาความเป็นไปได้ในการก่อสร้างท่าอากาศยานสุรินทร์ เนื่องจากปัจจุบันผู้โดยสารต้องเดินทางไปใช้บริการที่ท่าอากาศยานบุรีรัมย์ซึ่งเป็นท่าอากาศยานที่อยู่ใกล้เคียง สอดคล้องกับ ฮวาน เหงียน เวิน (Hoan Nguyen Van) (2563: 72) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านสบแฝก ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนโดยรวมมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาก แสดงให้เห็นว่าสภาพถนนหรือเส้นทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนค่อนข้างดี สามารถรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้ตลอดปี แต่ควรปรับปรุงป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน และติดป้ายโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางถนน ควรปรับปรุงถนนให้มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรขอความช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดการให้มีรถโดยสารประจำทางวิ่งผ่านเส้นทางของหมู่บ้าน (เช่น รถสองแถว) และควรโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น facebook, youtube, line

3. ด้านที่พักแรม พบว่า ที่พักแรมโดยทั่วไปในจังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาท่องเที่ยวปกติ ทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และโฮมสเตย์ในชุมชนท่องเที่ยวต่าง ๆ สะดวกสบายและมีความปลอดภัย แต่โฮมสเตย์จะมีข้อจำกัดของความสะอาดสบายอยู่บ้างเนื่องจากการพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้าน ไม่มีที่จอดรถเพียงพอ โรงแรมขนาดเล็กควรมีการปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์ของ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ท้องถิ่นเพื่อดึงดูดให้คนต้องการเข้าพัก สอดคล้องกับแสงรวี เกตุสุวรรณ (2563: 104) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทย อยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ มีที่พักเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ในบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวสามารถหาที่พักได้ง่าย ภายในที่พักมีความปลอดภัย ที่พักราคาเหมาะสม และบรรยากาศภายในที่พักแสดงถึงความเป็นไทยน้อยอยู่

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านอาหาร บางแห่งต้องการให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุงห้องน้ำที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้ ส่วนห้องน้ำที่มีอยู่ควรเอาใจใส่เรื่องความสะดวก ร้านขายของฝากของที่ระลึกควรเป็นร้านที่รวมสินค้าทุกชนิดไว้ที่ร้านเดียวกันทั้งสินค้าโอท็อป ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาหารพื้นถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าร้านอาหารที่มีให้บริการสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพียงกลุ่มเล็ก ควรจะมีร้านอาหารให้บริการเพิ่มเติมมากขึ้น สอดคล้องกับแสงรวี เกตุสุวรรณ (2563: 104) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ร้านค้า/ร้านอาหารที่เพียงพอและมีคุณภาพ มีบริการขนส่งรองรับ และมีห้องน้ำสะอาดให้บริการอย่างเพียงพอ

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า แต่ละชุมชนมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมในชุมชนได้ แต่จะต้องเตรียมผลิตภัณฑ์บางอย่างไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เวลาในการทำกิจกรรมสั้นลง เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจจะไม่เพียงพอที่จะร่วมทำกิจกรรมทั้งหมด เช่น ทดลองทำอาหารพื้นถิ่น ทำผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม ทำผลิตภัณฑ์จากขี้ผึ้ง ทดลองทอผ้าไหม หรือจะต้องติดต่อชุมชนมาก่อนเพื่อจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับชิดชนก อนันตมงคลกุล และ กัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล (2562: 1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต พบว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีความแปลกใหม่ มีคุณค่า มีส่วนร่วม และสร้างเสริมประสบการณ์ เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา กิจกรรมเชิงวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น กิจกรรมเชิงอาหารพื้นถิ่น และกิจกรรมเชิงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวพบได้ในพื้นที่เฉพาะเท่านั้น และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง

6. ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว พบว่า มีบริการเสริมให้บริการอยู่บ้าง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หมอนวดแผนไทยแต่จะไม่มีร้านเป็นกิจจะลักษณะ บางสิ่งมีให้บริการในแหล่งชุมชนหรือในเมืองเท่านั้น เช่น สถานีบริการน้ำมัน ตู้เบิกถอนเงินสด ร้านสะดวกซื้อ บริการรถเช่า ซึ่งบางแหล่งท่องเที่ยวต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนจากรยานเพื่อไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมชุมชน ส่งเสริมให้มีร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารพื้นถิ่นในชุมชน บางพื้นที่ต้องเพิ่มเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์ ช่วงเทศกาลเนื่องจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตจะใช้งานไม่ได้ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ และ เสรี วงษ์มณฑา (2564: 308) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน พบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน (6As) ในอำเภอเมืองน่าน อำเภอปัว และอำเภอบ่อเกลือ ทั้งสามอำเภอเป็นจุดหมายปลายทางหลักของการท่องเที่ยวน่าน เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ครบในทุกด้าน รวมถึงมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้บริการ รวมถึงโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว การคมนาคมสะดวกสบาย สามารถหาข้อมูลการท่องเที่ยวได้ง่าย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และมีการให้บริการพื้นฐานค่อนข้างครบในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ห้องน้ำ จุดพักรถ ศูนย์รับแจ้งเหตุศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและอินเทอร์เน็ต

7. ด้านบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบได้รับการดูแลรักษาความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปูลูกป่าเพิ่มเติม รณรงค์แยกประเภทขยะในชุมชน ใช้บรรจุภัณฑ์ธรรมชาติ มีการอนุรักษ์สถานที่ในธรรมชาติให้คงอยู่ ควรตกแต่งสถานที่ด้วยผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหรือสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน บางจุดควรเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนให้มากขึ้น ส่วนปัญหาที่ต้องแก้ไขคือสุนัขตามชุมชนมักจะไล่เห่าคนแปลกหน้าเนื่องจากชุมชนไม่มีรั้วรอบขอบชิด สุนัขสามารถเล็ดลอดออกจากบ้านมาอยู่ตามถนนในชุมชน ดังนั้นนักท่องเที่ยวอาจจะต้องหลีกเลี่ยงการสัญจรผ่านบ้านที่มีสุนัขหรือระมัดระวังตนเองให้มากขึ้น สอดคล้องกับวันิดา อ่อนละมัย (2565: 51) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ชุมชนบ้านศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน ด้านการสร้างบรรยากาศของสถานที่ (Atmosphere of the place) มีป้ายสื่อความหมายทางเข้าชุมชน และการตกแต่งภายใน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

วัดที่ช่วยสร้างบรรยากาศสื่อถึงวัฒนธรรมอีสาน มีการตกแต่งสถานที่หน้าร้านตาม วัฒนธรรมอีสาน เช่น ร้านอาหาร ของดีของฝากชุมชน สถานที่สำคัญในชุมชน อาทิ หอระฆัง บ่อน้ำพญานาค คันกำแพงเมืองโบราณ และมีปราชญ์ชาวบ้านทำหน้าที่สื่อความหมายด้วย

8. ด้านความพร้อมในการจัดนำเที่ยว พบว่า มีการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาใน ชุมชนจากบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดบ้างแต่ไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นกลุ่มศึกษาดูงานของ หน่วยงานต่าง ๆ จึงควรส่งเสริมให้มีรายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับเทศกาลและประเพณี ที่จัดขึ้นในช่วงเวลานั้น และควรกำหนดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมปฏิบัติให้ชัดเจน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการเข้ามาชมเพียงอย่างเดียวเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดี และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับขุนารด รัตนสุวงศ์ชัย และคณะ (2566: 53) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยใน จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี และลพบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะลูกค้าองค์กร (Corporate) ประกอบด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนกับการท่องเที่ยวเพื่อ สังคม ส่วนใหญ่ต้องการสถานที่สวยงาม กิจกรรมที่สนุก อาหารอร่อย ความสะดวกสบายที่ เพียงพอ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประสบการณ์แปลกใหม่หรือกิจกรรมพัฒนาชุมชนซึ่งมักจะ ทำร่วมกับคนในชุมชน

9. ด้านความเป็นมิตรของคนในชุมชน พบว่า คนในชุมชนยินดีและมีความพร้อม ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว บางชุมชนได้รับการอบรม โครงการเจ้าบ้านที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยินดีร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับ นักท่องเที่ยวและยินดีให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเสน่ห์ของชุมชนที่จะ ช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ควรอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ ทุกชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวในอนาคต แต่บางครั้งต้องมุง เน้นให้ชาวบ้านทุกพื้นที่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ควรเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว ของจังหวัดสุรินทร์กับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง สอดคล้องกับถิรพร แสงพิรุณ และคณะ (2565: 290) ศึกษาเรื่องการศึกษากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนคลองรางจะเข้อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นด้านความต้องการต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน คือ การต้อนรับของคนในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืน และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก การเรียนรู้และมีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น อยู่ในระดับมาก และความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านจากกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก

10. ด้านนโยบายของภาครัฐ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อ offline เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ และสื่อ online เช่น เพจเฟซบุ๊กของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัด FAM Trip (Familiarization Trip) ให้ตัวแทนการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงร่วมเดินทางด้วย เพื่อสนับสนุนให้บริษัทนำเที่ยวเสนอขายรายการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ ควรสนับสนุนให้แต่ละชุมชนทำแผนที่ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวหรือจัดทำ QR Code แล้วเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เช่น นำคนที่มิชื่อเสียงมาเป็นฟรีเซ็นเตอร์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ไปนอกจังหวัดหรือนอกภูมิภาคเพื่อให้นักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่นเดินทางมา สอดคล้องกับหนึ่งทศวรรษของผลกลาง (2560: 105) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า บทบาทและหน้าที่ของท้องถิ่น ที่ว่าการอำเภอเชียงคานเป็นเสมือนตัวเชื่อมประสานในฐานะเป็น หัวหน้าส่วนราชการของชาวอำเภอเชียงคาน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ต้องการเพิ่มช่วงระยะเวลาในการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และท้องถิ่นมีการวางแผนการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) โดยวางแผนร่วมกันเป็นแผน 3 ปี

ผลการวิจัยองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ความโดดเด่นของทรัพยากร พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีชุมชนที่มีความโดดเด่น คือ ชุมชนบ้านหนองบัว อำเภอท่าตูม เป็นชุมชนชาวกูยที่เชี่ยวชาญในการคล้องช้างมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันหลายครอบครัวเลี้ยงช้างไว้ราวกับสมาชิกในครอบครัว มีความผูกพันกับช้าง ดังนั้น ประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม จึงมีช้างมาเกี่ยวข้องในทุกกิจกรรม นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น ตักบาตร

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ร่วมกับช้าง นังช้างชมธรรมชาติ พาช้างอาบน้ำ เทียวชมสุสานช้าง ทำกระดาดและกระถางต้นไม้จากมูลช้าง ทำผลิตภัณฑ์จากหางช้าง ชุมชนบ้านสวาย อำเภอเมือง มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม นักท่องเที่ยวสามารถทดลองมัดหมี่ ทอผ้า นมัสการพระดินปั้นพันปี เก็บผักมาประกอบอาหาร ชุมชนบ้านเทนมี อำเภอเมือง ทำอาหารพื้นถิ่น ขนมโบราณ ทำเข็มกลัดจากเศษผ้าไหม ทำผ้ามัดย้อม มัดหมี่ ชุมชนบ้านดงมัน อำเภอเมือง หมู่บ้านวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน สามารถเรียนรู้เพลงกันตรึม เรือมอันเร ชุมชนบ้านอาลี อำเภอสำโรงทาบ เรียนรู้วัฒนธรรมชาวกูย แต่งกายชุดพื้นเมือง ย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องเงิน อำเภอเขวาสินรินทร์ เรียนรู้การทำเครื่องเงิน ร้อยสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่แล้ว สามารถนำมาต่อยอดเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับ Richards (2019: 10) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: โอกาสสำหรับสถานที่ขนาดเล็ก? (Creative tourism: opportunities for smaller places?) พบว่า ในอดีตบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ใช้สำหรับวิเคราะห์ในเมืองใหญ่ แต่ปัจจุบันการพัฒนาสร้างสรรค์กลับได้รับความสนใจมากขึ้นในเมืองเล็กและเมืองในภูมิภาค จากเดิมที่เมืองเล็กพยายามจะเลียนแบบเมืองใหญ่ในเรื่องการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ แต่เมืองเหล่านั้นควรจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น การเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อเป็นต้นแบบและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของเมืองนั้น ๆ

2. การมีส่วนร่วมของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ทุกคนแต่งกายชุดพื้นเมืองเข้าร่วมการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว คนในชุมชนยินดีต้อนรับและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว และการกระทำของนักท่องเที่ยวจะต้องไม่ทำลายอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมจะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของแก่ชุมชน ดังนั้น ชุมชนจะเกิดความรัก ห่วงเห่น และช่วยกันดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม สอดคล้องกับวันวิสาข์ พลอย อินสว่าง และคณะ (2564: 68) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรัง อย่างมีส่วนร่วม พบว่า ชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีกระบวนการในการพัฒนาและ

จัดการการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน โดยมีคนในชุมชน/หมู่บ้าน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวร่วมกัน เริ่มจากการคิดการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และกำกับติดตาม

3. ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่จะได้รับ พบว่า นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การทำอาหารพื้นถิ่น ทำเชมก๊ัดจากเศษผ้าไหม ทำสบู่รังไหม ทำกระดาดจากมูลช้าง เครื่องประดับจากหางช้าง ได้เรียนรู้และทดลองการแสดงกันตริ้ม โดยผลิตภัณฑ์บางอย่างนักท่องเที่ยวสามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ ซึ่งการท่องเที่ยวได้เน้นประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการจดจำและความทรงจำอันน่าประทับใจ สอดคล้องกับ Ferreira and Sousa (2019: 567) ศึกษาเรื่อง การตลาดเชิงประสบการณ์เป็นตัวยกระดับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กระบวนการร่วมสร้างสรรค์ (Experiential marketing as leverage for growth of creative tourism: a co-creative process) พบว่า ประสบการณ์ ความรู้ และการลงมือปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวประเภทนี้ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการตลาดเชิงประสบการณ์กำลังเติบโตและสามารถเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ชุมชนได้

ผลจากการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล พบว่า ชุมชนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในชุมชนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยแบ่งความรับผิดชอบตามความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละครอบครัว กำหนดสัดส่วนในการแบ่งผลประโยชน์แก่ทุกคน บันทึกสถิตินักท่องเที่ยว บันทึกรายรับรายจ่ายในแต่ละครั้ง และร่วมประชุมเพื่อแจ้งความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ชุมชน สอดคล้องกับไบเพิร์น วงษ์บัวงาม และ ญาณธร เขียรถาวร (2566: 55) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ในภาพรวมมีส่วนร่วมในทุกด้านในระดับที่แตกต่างกัน ภาครัฐมีส่วนร่วมอย่างมากในด้านการริเริ่มวางแผนนโยบายงบประมาณ การรับรู้ข้อมูล การดำเนินงานร่วมไปกับภาคประชาชนและเอกชน ไปจนถึงการประเมินผลแต่ละโครงการ โดยแสดงบทบาทด้านการวางแผนและการเป็นผู้ประสาน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

งานในระหว่างช่วงเวลาการดำเนินงานโครงการ ซึ่งในระหว่างการดำเนินโครงการต้องการความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการ ชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับบุญเพ็ญ สิทธิวงษา และคณะ (2566: 61) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ พบว่า หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาโดยรวมมือกับชุมชน และเข้ามาส่งเสริมในการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งให้หน่วยงานท้องถิ่นส่งเสริมประชาสัมพันธ์ผ่านภาคีเครือข่ายอย่างครบวงจร จัดเจ้าหน้าที่ให้บริการประสานงานอย่างจริงจัง โดยให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจประสานงานถ่ายทอดความรู้กับนักท่องเที่ยวเรื่องต่าง ๆ โดยการสร้างความประทับใจด้วยความพึงพอใจ ความเอาใจใส่ และความต้องการของนักท่องเที่ยวในการบริการประสานงานด้านต่าง ๆ

บทสรุป

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ เนื่องมาจากจังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองรองที่มีชื่อเสียงเรื่องช้างและผ้าไหม แต่ยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ จึงเป็นโอกาสดีที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (10A's) ในจังหวัดสุรินทร์ มีความโดดเด่นใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว 2) ที่พักแรม 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว 5) บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว 6) ความเป็นมิตรของคนในชุมชน ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง คือ ช้าง ผ้าไหม และปราสาทเขมร ส่วนองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่ควรปรับปรุงมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) บริการเสริมทางการท่องเที่ยว 3) ความพร้อมในการจัดนำเที่ยว 4) นโยบายของภาครัฐ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์การจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกช่องทางการสื่อสาร มีการบริหารจัดการระบบขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงกัน และบริษัทนำเที่ยวควรจัดรายการนำเที่ยวเข้าไปทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนต่าง ๆ ให้มากขึ้น

องค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีหลายชุมชนที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพเพียงพอเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งคนในชุมชนเต็มใจให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อส่งมอบประสบการณ์อันน่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

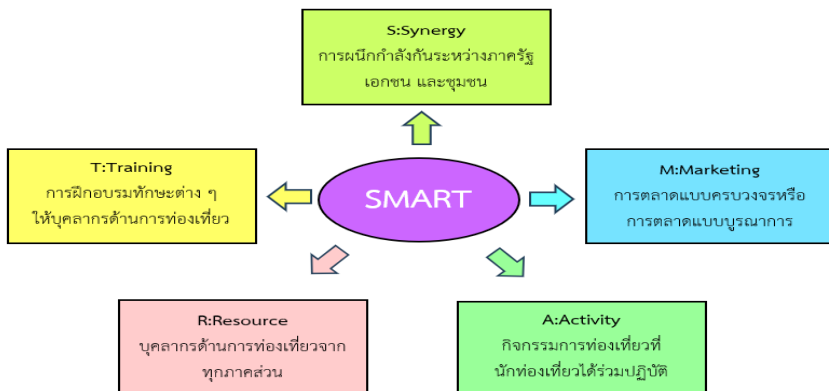
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนเต็มใจมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจากการวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและส่วนงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการในส่วนที่ชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการอบรมให้ความรู้ เพิ่มพูนทักษะแก่บุคลากรทางการท่องเที่ยวและชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปยังนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis & TOWS Matrix สามารถสรุปเป็น SMART Model ได้ดังนี้

ภาพที่ 1: รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ที่มา: โชคดี คู่ทวีกุล (2567)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปเป็น SMART Model ดังนี้

S (Synergy) คือ การผนึกกำลังกัน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมค้นหาคำยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

M (Marketing) คือ การทำการตลาดแบบครบวงจรหรือการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication = IMC) เพื่อมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและทั่วถึง โดยเน้นการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐเป็นหลัก

A (Activity) คือ การมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์อันน่าจดจำ

R (Resource) คือ ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งบุคลากรภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชนท่องเที่ยว

T (Training) คือ การฝึกอบรมเสริมความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้มีความพร้อมในการบริการ

รายการอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. <https://www.dot.go.th/news/internal-audit-plan/detail/3052/8>

ชิดชนก อนันตมงคลกุล, และ กัญญาพัชร พัฒนาโนคินสกุล. (2562). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 15(2), 1-20. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jitt/article/view/177702>

โชคดี คู่ทวีกุล (ผู้ถ่ายภาพ). *รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์*. ณ บ้านเลขที่ 13 เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2567.

- อิทธิพร แสงพิรุณ, รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์, และ อังศรีสา แสงจำนงค์. (2565). การศึกษา กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนคลองราง จระเข้ อำเภอสโน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 29(1), 274-294. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/241926/175371>
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นุชนารถ รัตนวงศ์ชัย, ศุภราภรณ์ แต่งตั้งลำ, และ ภูริวัจน์ เดชอ้อม. (2566). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี และลพบุรี. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 19(1), 37-73. <https://so02.tcithaijo.org/index.php/jitt/article/view/258013/176715>
- บุญเพ็ญ สิทธิวงษา, กนกอร บุญมี, และ อาทิตย์ แสงเนวก. (2565). การบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 5(2), 49-66. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/article/view/261255/178271>
- ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม, และ ญาณธร เขียรถาวร. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 4(3), 45-61. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/MSVAR/article/view/270818/181325>
- วนิดา อ่อนละมัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ชุมชนบ้านศรีฐาน จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 5(2), 42-56. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ibas/article/view/256736/173401>

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

- วันวิสาข์ พลอย อินสว่าง, ดุสิตพร ฮกทา, และ อัญชิษฐา กัมภู. (2564). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตรังอย่างมีส่วนร่วม [รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย]. <https://riss.rmuts.ac.th/upload/doc/202103/lh8y73AUtTw3wb8ebhlZ/lh8y73AUtTw3wb8ebhlZ.pdf>
- ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์, และ เสรี วงษ์มณฑา. (2564). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 26(1), 298-314. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jar/article/view/247650/170420>
- แสงรวี เกตุสุวรรณ. (2563). องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป [สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/928>
- สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). <https://surin.industry.go.th>
- สำนักงานสภาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (5) ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2580). <https://www.senate.go.th/view/181/แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ๒๓ด้าน/TH-TH>
- เสรี วงษ์มณฑา. (2565). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการสัมมนาร่วมสมัยประเด็นทางด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- หนึ่งหทัย ขอมผลกลาง. (2560). แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย [รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี]. <http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/7409/2/Fulltext.pdf>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2559). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative tourism)*. กรุงเทพฯ: โคคูน แอนด์ โค.

- ฮว่าน เหงียน เวิน (Hoan Nguyen Van). (2563). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านสบแฝก ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่* [การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้]. <http://ir.mju.ac.th/dspace/handle/123456789/417>
- Ferreira, J., & Sousa, B. (2019). *Experiential Marketing as Leverage for Growth of Creative Tourism: A Co-creative Process*. In Rocha, Á., Abreu, A., de Carvalho, J., Liberato, D., González, E., Liberato, P. (eds), *Advances in Tourism, Technology and Smart Systems*. Smart Innovation, Systems and Technologies, (pp. 567-577). Springer, Singapore.
- Richards, G. (2019). *Creative Tourism: Opportunities for Smaller Places?* *Tourism & Management Studies*, 15(SI), 7-10. https://www.researchgate.net/publication/317552405_Creative_tourism_opportunities_for_smaller_places

Received: August 9, 2024

Revised: October 10, 2024

Accepted: October 21, 2024